

Slovenski REPUBLIKANEC

(prej Avtonomist)

Glasilo Slovenske Republikanske Stranke kmetov in delavcev.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Breg št. 12. II.
Telefon 119.

Izhaja vsak petek.

Mesečna naročnina 5 Din. — Cene oglasov po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Pri malih oglasih vsaka beseda 50 par

Št. 24.

Ljubljana, dne 19. junija 1925.

Leto V.

Kaj hočemo?

Lastno zakonodajo na lastnih tleh vzrastlega slovenskega ljudstva!

Siromaščina hodi po deželi.

Siromaščina hodi po slovenski zemlji in njena temna senca je vsak dan večja. Ze pred vojno, v bolj urejenih razmerah, v Sloveniji ni bilo veliko bogastvo. Toda danes smo naravnost berači. Industriji tožijo, da se jim godi slabo in zapirajo svoje tovarne, ali pa omejujejo obrat. Tudi trgovci in mali obrtniki tožijo, da jim primanjkuje posla in dela. Obrtni delavci stoje v večjih skupinah na cesti in se ozirajo okoli, od kje bi prišel kdorkoli, ki jih bo sprejel v delo.

Kaj je vzrok vsemu temu? To, da ljudstvo vedno manj troši, vsak dan manj kupuje in se omejuje pri vseh svojih potrebščinah kar največ more. **Konsumna moč ljudstva** je padla in še vedno pada. To pa zadene potem vse: industrijo, trgovino in obrt. Če pada konsumna moč ljudstva, je to le posledica siromaščine tistih, ki kupujejo. Kupuje pa ljudstvo. Katero in kakšno ljudstvo je to? se vprašujemo. **To je predvsem naše podeželsko ljudstvo, naš kmet, naš obrtnik, naš delavec!**

Ti stanovi, ki so nosilci vsega materialnega dela in ustvarjanja se bolj in bolj omejujejo, ponekod pa tudi že naravnost stradajo. Če pa naše podeželsko ljudstvo nič nima, nima tudi nihče drugi ničesar. To je že stara resnica.

Kdor hodi danes po naših vaseh in gleda in opazuje življenje, bo kmalu videl, da se je po naših vaseh naselila siromaščina, kakršne doslej naše vasi niso poznale. Boj za vsakdanji kruhek je postal tako težak, da

se jasno vidi, kako socialna beda dnevno narašča. Kar ima mali kmetiški človek za naprodaj, nima nobene prave cene več, a vse kar si mora kupiti je kruto drago, pa bodi to obutev, obleka, razno orodje itd. Nikoli naš mali kmetiški človek toliko ne prirela za naprodaj, da bi mogel s izkupičkom kriti svoje najbolj potrebne zahteve.

Iz tega sledi, da se naše podeželsko ljudstvo zopet zadolžuje. Po vseh denarnih zavodih trka naš mali človek in prosi za posojilo. Tu pa mu prihajajo nasproti večinoma ljudje, ki za njegove stiske nimajo ne umevanja ne usmiljenja. Če mu dovolijo posojilo, mu ga dovolijo navadno pod zelo težkimi pogoji in na pretirane obresti. Še hujše pa je, da mu hočejo pri tem zarobiti tudi dušo. Takšemu revežu navadno tudi diktirajo, da morajo pristopiti v njihovo politično stranko, to stranko hvaliti in za njo agitirati. Nam je znano že več takšnih slučajev in reči moramo, da je takšno postopanje ne samo gnjusno, ampak naravnost nečloveško.

Kam vodi vse to? Naše vodilne politične stranke o tem ne razmišljajo. Tako so slepe, da ne vidijo, da same žagajo vejo na kateri sede. Zakaj podeželsko ljudstvo bolj in bolj uvideva, da ga današnje vodilne politične stranke samo sleparijo. Zato med našim ljudstvom prodira spoznanje, da mora vzeti vaje svoje usore v lastne roke in se združiti v mogočno fronto slovenskega podeželskega ljudstva. Samo v tem je spas in rešitev!

Graščaki in tlačani nekdanj in danes.

Naš sedanji rod se nič več ne spominja razmerja, ki je vladalo nekdanj med grajščaki in tlačani. Starejši ljudje vedo pač še nekaj povedati o tem razmerju, a še to bolj po pripovedovanju svojih očetov in dedov kakor iz lastne izkušnje. Večina današnjega sveta pozna to razmerje le še iz knjig.

Pred 100 leti ni bilo v naši domovini mnogo svobodnih kmetov, to je takih, ki bi bili svobodno razpolagali s svojo zemljo, ki so jo obdelovali, ali pa s poslopji, v katerih so stanovali. Ogromna večina slovenske zemlje je bila grajščinska last. Grajščaki pa svoje zemlje niso sami obdelovali, ampak obdelovali so jim jo nesvobodni kmetje. Tak kmet je stanoval v bajti, ki je bila grajščakova last, in obdeloval je kos zemlje, ki je bila tudi grajščikova last. Hiše in zemlje pa kmet ni imel v najemu, ampak imel je oboje kot neke vrste deden »užitek«. Za ta »užitek« pa je moral grajščaku delati tlako in mu plačevati desetino. Tlaka je bila brezplačno delo na grajščinskem polju, desetina pa je bila oddaja ene desetine vsega, kar je kmet sam pridelal na svojem od grajščine mu danem užitku.

Prišlo pa je revolucijsko leto 1848., ki je kmete napravilo za lastnike in ne samo za užitarje tiste zemlje, ki so jo obdelovali. Prejšnji lastniki (grajščaki) so dobili pri-

merno odškodnino, ki jo je plačala deloma država, nekaj dežela, nekaj malega pa osvobodjeni kmetje sami. To plačevanje je trajalo nekaj let. Ko pa je bilo vse plačano, je postala zemlja prosta kmečka last. Imel jo je in jo ima še danes tisti, kdor jo plača ali podeduje, kdor je pa ne more kupiti, je nima. Napram grajščakom pa kmetje že zdavnaj nimajo nobenih obveznosti več. Danes postane lahko kmet bogat, grajščak pa pride na kant, če slabo gospodari. Tako je kmet postal iz nekdanjega grajščinskega tlačana svoboden državljani, ki ima glede lastnine iste pravice kakor nekdanji grajščak.

Kmet in delavec pa danes nista več samo državljani, ampak sta tudi sestaven del svojega naroda. Kakor pa so se nekdanj morali boriti kmetje, da so postali državljani, ki svobodno razpolagajo s svojim imetjem, tako se morajo danes boriti narodi, da bi tudi ti svobodno razpolagali s premoženjem in s plodovi dela celega naroda.

Kakor so bili nekdanj zaslužjeni kmetje kot posamezniki, tako so danes zaslužjeni narodi, celo sto milijonski narodi, kakor so Kitajci ali Indijci, pa tudi mali narodi. Vlogo grajščinskih izkoriščevalcev in zatiralcev igrajo danes močne velekapitalistične države, ki drže male države v popolni gospodarski

odvisnosti, v državah pa, kjer prebiva več narodov, kakor n. pr. v naši državi, igra vlogo gospodujočega grajščaka takozvani »gospodujoč« narod. V bivši avstrijski državi so bili gospodujoči narod Nemci. O naši sedanji državi ne rečemo drugega kakor da mi Slovenci v njej nismo gospodujoč narod!

Vsak še tako majhen narodič pa ima pravico do svojega gospodstva na svoji zemlji, kakor jo je imel in tekom časa tudi dobil kmet-tlačan kot posameznik na svoji zemlji. In glavni cilj vse naše politične borbe je in mora biti, da postanemo Slovenci sami gospodje na svoji zemlji.

Mednarodnost.

Nova doba nam je prinesla nesteto novotarij, ki jih naši predniki niso poznali. Tudi mednarodnost je taka novotarija.

Kaj pravi mednarodnost? Mednarodnost pravi, da je mogoče zasledovati skupne človeške cilje brez ozira na narod, ampak samo z oziranjem na posameznika. Ta cilj pa je dosegljiv le tam, kjer gre za duhovne dobrine, kar vidimo zlasti pri raznih verah. Da je en sam Bog, lahko veruje Kitajec tako kakor Slovenec. Tudi nauk »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe« lahko pripozna vsak človek kot član splošne človeške družbe.

Čisto drugačna pa postane stvar, če reže mednarodnost v posvetne zadeve, n. pr. v gospodarske ali socialne. Te zadeve niso namreč samo stvar človeka kot človeka, ampak so tudi stvar višjih organizmičnih enot, kakoršna je n. pr. narod. Če zahteva delavstvo mednarodno organizacijo, je tako organizacijo mogoče izpeljati ne le kot sodelovanje posameznikov kot ljudi, ampak ozirati se mora tudi na potrebe višjih enot organizirane človeške družbe kakor so n. pr. države in narodi. To dokazuje praksa.

Delavstvo si je ustvarilo mogočne organizacije, ki veljajo kot »mednarodne«. Tudi znanstveniki imajo take organizacije in umetniki itd. Kaj pa vidimo pri vseh teh organizacijah? Mi vidimo, da delujejo splošno le tako, da »mednarodni odbor« določa le neke skupne

smernice, način pa, kako naj organizacije po posameznih državah ali deželah te smernice udeležijo, morajo prepustiti organizacijam dotičnih narodov ali držav, ker velja jo za vsako državo in za vsak narod druge razmere.

Mednarodne organizacije se da jo praktično izpeljati samo na principu federacij. Kolikor svobodnejše in neodvisnejše so državne ali narodne organizacije od mednarodnih višjih odborov, toliko uspešnejše lahko delujejo.

To velja tudi za razne stanovske organizacije pri nas, zlasti za kmečke in delavske. Slovenski kmet živi pod svojim posebnim podnebjem, on ima svoje vrste zemljo, ki rodi svoje vrste pridelke. Zato slovenskega kmeta ni mogoče metati v en koš ene same centralistično urejene splošne kmečke organizacije, kar pa ne izključuje možnosti, da samostojno organiziran slovenski kmet ne bi podpiral samostojno organiziranega hrvaškega, srbskega ali kateregakoli samostojno organiziranega kmeta, če je pomoči in podpore potreben.

Kar velja za kmečke organizacije, velja tudi za delavske. Slovenski delavec živi v drugačnih razmerah kakor srbski ali hrvaški. Zato je enotna centralistična delavska organizacija nemogoča, mogoča in pametna pa je federativna organizacija, ki pušča vsakemu delu kar največ samostojnosti brez škode za dosego skupnih končnih ciljev.

Dnevne vesti.

Ugotovitev. V zadnji številki našega lista smo prinesli na uvodnem mestu našega lista govor dr. Korošca v celoti. »Slovenec« je ponovno pisal, kako mogočen vtis je napravil ta govor na razne politične skupine v Belgradu. Nam pa se sedaj poroča iz Belgrada, da je g. dr. Korošec ta svoj govor tam doli zatajil, izjavljajoč, da »Slovenec« ni prinesel govora točno, ampak da je njegove besede skvaril. Kaj naj rečemo takšni politiki? Slepe miši!

Velik protestni shod proti prevlaskim davkom v Sloveniji. Pokrajinska zveza društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani priredi v sporazumu z drugimi pridobitnimi organizacijami v nedeljo, dne 21. junija 1925 ob 10. uri dopoldne v veliki dvorani hotela Union velik protestni shod proti neprimer- no visokemu hišno-najemninskemu davku, proti 200 odstotnemu povišanju invalidskega davka ter proti previsoki lestvici dohodninskega davka v Sloveniji. Na shod se vabijo vsi hišni in zemljiški posestniki kakor ostali davkoplačevalci iz cele z davki preobložene Slovenije ter naj se takoj ustanove posebni odbo-

ri, da bo udeležba na tem shodu impozantna, ker le s tem bomo dosegli uspeh. Na shod se povabijo vsi državni poslanci ter zastopniki merodajnih političnih strank. — To naznanilo so prinesli skoro vsi listi. Iz naznanila samega ni razvidno, ali mislijo prireditelji tega shoda zares, ali pa naj služi ta prireditev morda neznanim političnim namenom. Res pa je, da je davčna praksa pri nas v Sloveniji taka: Če v Belgradu prvič zahtevajo od Slovenije 50 milijonov, jim pošlje naša finančna uprava 70 milijonov. Ali bi bili v Belgradu tepci, če bi tistih 20 milijonov vrnili, češ, brača, preveč ste dali. Narobe, prihodnjič zahtevajo v Belgradu 70 milijonov in glej, naša finančna uprava jih pošlje 90. V tretje zahtevajo v Belgradu — 90 milijonov. In točno jim pošlje finančna uprava v Sloveniji 120 milijonov. To gre brez konca in kraja. Danes pojo po naši mili očetnjavi davčni bobni, kakor v turških časih. In zato se nič ne čudimo, kadar slišimo iz ust naših kmetov in obrtnikov: Naj nas rešijo, naj nam pošljejo v Slovenijo srbske finančne uradnike!

Politične pajacade. Zadnje nedelje so priredili samostojni demokrati v Sisku „veliko“ zborovanje, na katerem je govoril Sv. Pribečević. Vse je bilo tako aranžirano, kakor je to delala včasih HRSS, da bi izgledalo, kako je ljudstvo „navdušeno“. Pribečević sam se je pripeljal na zborovanje na kmečkem vozu, a pri shodu so sodelovali pevski in tamburaški zbori ter skupine zastav. Ves upravni državni aparat je bil na nogah, da spravi ljudi na shod. Največ udeležencev je bilo iz drugih krajev, odkoder so prišli z vlaki. Vendar se prireditelji ni obnesla in se že iz raznih časopisnih poročil vidi, da se je poskus, ki naj bi pokazal, kako se hrvaško kmečko ljudstvo približuje demokratu, ni posrečil. Demokrati hočejo pokazati radikalom, da jih je več kot radičevcev. Žaba je tudi hotela biti velika kot konj in se je napihovala toliko časa, da je — počila!

Slovenske žene in dekleta, zdramite se! Za moškimi davkoplačevalci v Sloveniji in na Hrvaškem naj pridejo na vrsto še žene. Tako hočejo v Belgradu, kjer nameravajo proširiti veljavnost srbskega državlanskega zakona tudi na prečanske kraje. Doslej so nas osrečili s proširjenjem vojaškega zakona, potem z nekimi paragrafi kazenskega zakona (omenjamo tu le prosluli paragraf 104), sedaj pa hočejo „proširiti“ na nas še srbski splošni državljanski zakonik. Če se namen belgrajskih mogotcev uresniči, **bodo slovenske in hrvaške žene silno prizadete, kajti srbski državljanski zakon odreja ženam pravico do dedščin!** Tak zakon je bil in je še mogoč v Srbiji, kjer žene nimajo skoro nobenih državljskih pravic, pri nas pa je kaj takega nemogoče! Srbski kmetje žive namreč še večinoma v zadrugah, kjer ne poznajo privatne lastnine. Vse premoženje, kar ga ima zadruga (namreč družinska zadruga, ki se ne sme zamenjati z našimi gospodarskimi zadrugami, op. ur.), je last zadruga, kateri načeljuje **starešina** in ki skupno premoženje družinske zadruge **upravlja**. V takih družinskih zadrugah živijo očetje, matere, njihovi sinovi in hčere, možje hčera in žene sinov in zopet njihovi otroci itd. **Ti nimajo pravice do nobene privatne lastnine**, ampak kar pridelajo, je **skupna last** zadruga, zato pa dobe od zadruga hrano, stanovanje, obleko itd. V takih zadrugah je žena **brezpravna**, in je samo navadna **delovna živina**. A tudi tam, kjer ljudje ne živijo v zadrugah, **žena ne pomeni nič**. Samo delati mora kakor konj, **pravice pa nima nobene**. Če pride žena zvečer trudna s polja domov, se še vsteti ne sme prej, dokler ji tega ne dovoli mož, ki navadno ves dan lenuhari in igra „junaka“, za katerega se pošteno delo ne spodobí. Če pride mož zvečer domov, mu mora žena umiti noge in ponekod je celo navada, da mu mora noge poljubiti. Vse to so **ostanki starih turških razmer**, ki so se ohranili še do danes. Tudi v krogih izobražencev žene niso dosti na boljšem kakor v haremskih zaprtih Turkijah. Edino izjemo tvorijo učiteljice in delavke, ki živijo od **svojega** lastnega zaslužka, bodisi fizične ali pa duševne delavke (uradnice itd.). V takih razmerah je srbski zakon **razumljiv**, ker zakon ni nič drugega kakor napisano življenje. Pri nas je pa drugače. Pri nas uživa žena popolno ravnopravnost z možmi **tudi glede premoženja**. Naše ženske imajo pravico zaslužiti denar, ki ostane **njihova** last. Za svoj denar si lahko kupijo, kar si hočejo one same. Svoj denar (premoženje) lahko volijo, komur hočejo, kolikor njihove volje ne omejuje državljanski zakonik glede otrok in sorodstva. Žene tudi lahko podedujejo in med brati in sestrami ni nobene razlike glede podedovanja premoženja starišev, ker so vsi otroci istega očeta in iste matere. Naše razmere so posledica našega kulturnega razvoja, ki je izražen tudi v naši doseganji zakonodaji. Sedaj pa hočejo slavni centralisti vse te razmere čez noč postaviti na glavo

in nas pahnuti za 500 let nazaj v nekdanje turške čase in turške razmere! Sedaj bodo tudi naše ženske uvidele, kam so nas pripeljali naši vodilni politiki l. 1918. s svojim nepremišljenim „ujedinjevanjem“ in s svojim meglenim „jugoslovenstvom“. Radovedni smo, če bo slavno „Kolo se-stara“ tudi še sedaj pelo slavo belgrajskemu centralizmu in če se bodo naše dične „narodne dame“ tudi še sedaj navduševale za „jedinstveni narod“, ko jim grozi takorekoč turški harem! Odločne slovenske žene pa naj prirejajo povsod shode **proti** nameravanemu **ponižanju** ugleda slovenskih žen in **proti** nečuvnemu **prikrajšanju njihovih človeških pravic!**

Krušni očetje. Krušnega očeta imenujemo človeka, ki koga redi. Nam slovenskim republikancem naši politični nasprotniki jako radi očitajo, da so naši „krušni očetje“ hrvaški republikanci. S tem hočejo reči, da smo mi dobivali denar za list, za agitacijo itd. **iz Zagreba**. Mi smo na taka očitanja, ki smo jih brali v „Domoljubu“, v „Slovencu“ in v „Slov. Narodu“ odgovorili vedno z vljudnim vabilom, naj se gospodje potrudijo k nam in naj sami pregledajo naše knjige, kjer je vestno vpisan vsak krajcar, da se bodo na podlagi knjig prepričali, **kako grdo se lažejo!** Vsa taka vabila so ostala doslej brez uspeha in slovenski „kavalirji“ se lažejo naprej. Tako smo pretekli teden brali tudi v „Jutru“ staro bajko o nekih naših „krušnih očetih“ v Zagrebu. Kolikor je nam znano, sedi pri „Jutru“ nekaj prav tako takšne obrekovalce imenujejo v Evropi.

Nova policijska praksa glede listov. V 22. številu našega lista z dne 5. junija letos smo priobčili dobeseden prevod članka narodnega poslanca HSS Mate Jagatiča „Kdo je protidržaven?“ ki ga je objavil v Radičevem listu „Dom“. Ta članek ni bil zaplenjen niti v „Domu“ niti v našem listu. Kar dobi te dni odgovorni urednik našega lista vabilo pred preiskovalnega sodnika zaradi § 104 srbskega kazenskega zakona. V dobri veri, da ni list zakrivil nič kaznjivega, se je podal odgovorni urednik pred preiskovalni sodnik prebral ovadbo ljubljanske policijske direkcije, češ, da je zgoraj omenjeni, toda nezaplenjeni članek kaznjiv. Naš odgovorni urednik je izjavil, da navedenega članka pred njegovo objavo ni bral, kar je resnično, čudil pa se je neizmerno, zakaj list ni bil zaplenjen, če je tako. Sedaj bo deželno sodišče razpravljalo o tej zadevi. Kako bo iztekla, o tem bomo že še poročali. Pripominjamo pa že danes, če ta praksa dobi odobrenje sodišča, da bo mogla policijska oblast v bodočnosti uničiti vsak list na ta način. Naše pravno mnenje je, da proširitev § 104. s. k. z. na celo državo ni imela namena nekaj uveljaviti, kar bi pri nas tiskovne razmere poslabšalo napram onim v Srbiji sami.

Kaj bodo napravili učitelji? Novi šolski zakon določa, da se bodo morali učitelji „viciati“ celih 9 let, predno bodo stalno nameščeni. Stalno nameščen pa bo le tisti učitelj, ki bo otroke vzgajal v „duhu narodnega in državnega edinstva“, obenem pa tudi zunaj šole pridno agitiral za vsakokratno vladu. Če bo učitelj tudi kaj naročil, to je postranska stvar. Če bodo otroci dobro znali pesem „Za sam Srbim dušom, telom“, bo za učitelja dobro, če pa tega ne bodo znali, ga bodo vrgli na cesto. Ker pa ima tudi učitelj želodec, ki zahteva vsak dan svojo jed, učiteljem ne bo kazalo drugega kakor ubogati. — Nekateri bodo radi ubogali, drugi pa, ki bodo hoteli kljub pritisku še ostati zavedni Slovencev, bodo morali pa nekoliko hinavčiti in se potuhiniti, ker drugače ne bo šlo. Mi, ki to razumemo, jih zaradi tega ne bomo obsojali, kajti kruh je kruh, pomagati pa jim zaenkrat ne moremo z drugim kot s tolažbo, da ima vsaka stvar na svetu svoj konec, klobasa dva, sveder pa tri. Vojska je bila huda stvar in je trpela eno leto in še

eno leto, enkrat je pa le prenehala. Tako bo tudi z nasiljem v šoli. Če smo prenesli in pretrpeli vojsko, bomo prenesli tudi to, ker vemo, da se bodo lepega dne vse centralistične oslarije sesule in zrušile same v sebe.

Nič več vojske! V naših šolskih berilih smo brali prej pred Avstrijo in beremo še danes skoro o samih vojskah. Posebno pouk v zgodovini obsega pri nas skoro same vojske in slavo in gloriozo raznih generalov in vojskovodij. Prej smo poznali same Laydone in Prince-avgene in Radetzky-je, danes pa razne generale in maršale iz svetovne vojne. Nikdar pa ne beremo v naših učnih knjigah n. pr. imena Pasteur (reci: Paster), ki je s svojo znanostjo (odkril je zdravilo proti pasji steklini in položil temelj važnemu delu moderne medicine) človeštvu več koristil kakor vsi generali in maršali skupaj, ki niso znali drugega kakor ljudi pobijati. Mi „kulturni“ Evropejci se še nismo priklopali do spoznanja, da je večno poveljevanje vojsk in povzdigovanje generalov in maršalov v šoli odveč, pač pa so to spoznali Avstralci, ki so sklenili, da mora iz njihovih šolskih knjig izginiti poveljevanje prelivanja krvi, da mora na mesto tega stopiti nauk o ljubezni do ljudi in da mora na mesto tega stopiti nauk o ljubezni do ljudi in da mora šola vzgajati otroke za civilizacijo in za kulturo, ne pa za klanje in mesarjenje. Pri nas slovi kot „junak“ samo tisti, ki ljudi pobija v imenu „domovinske ljubezni“, v resnici je pa zadnja usmiljenka, ki streže v bolnišnici bolniku, ki ima kakšno nevarno bolezen, mnogo večja junakinja kakor vse armade sveta skup.

Kaj se vse dogaja. Znano je, da je Štefan Radič zaprt kot „boljševik“ in da je njegova stranka pod obznanilo in razpuščena. Kljub temu pa pošilja Pašič k Štefanu Radiču v ječo svoje zaupnike, da se z njim pogovarjajo! Ali je torej Štefan aRdič res „hudo-delec“ ali ni, če se sam ministrski predsednik z njim **pogaja?** Njegov nečak Pavle Radič je izvoljen za poslanca na programu HRSS. Zato je seveda tudi „boljševik“ in pod obznanilo in zaradi tega njegov mandat tudi še ni potrjen. Kljub temu pa ga sprejema kralj v avdijencah, ki trajajo po cele ure! Ali je torej Pavle Radič res „boljševik“ tudi sam...?!

„Slovenski Narod“ piše: „Za lastno slovensko državo pretaka grenke solze g. Prepeluh v svojem glasilu in piše: „L. 1918. smo imeli Slovenci svojo lastno državo. Slava naše lastne države pa je trajala le nekaj tednov. Ker nismo bili mi niti najmanj pripravljeni na uresničenje kakršnega našega političnega cilja, smo obležali na tistih hlapčevskih tleh, na katerih smo ležali nekaj stoletij pod Avstrijo.“ — Nato nadaljuje „Narod“: „Po lastni slovenski državi se torej toži g. Prepeluh in rad bi imel neodvisno slovensko republiko, državo, ki bi štela 1 milijon prebivalcev! Prepameten je, da bi ne vedel, da bi takšno slovensko samostojno državo, pa naj bi bila republika ali kraljevina, prav hitro pohrustali naši ljubezni sosedje Nemci, Italijani in Madžari... Ali ni zločin, ob takšnih dejanskih razmerah begati ljudstvo s fantomi, ki bi bili narodu v pogubo, ako bi se uresničili? — Politike „Slov. Naroda“ danes res že noben pameten človek ne ceni visoko, ampak da si bo privoščil tako oslarijo, da je „državna neodvisnost za narod „poguba“ — tako oslarijo more napisati le kak slovenski „inteligenci“ bimbo! Danes ga ni naroda ali narodčiča na svetu, ki bi ne hrepenel po svoji kolikor mogoče veliki samostojnosti, samo Slovenci bi po „Narodu“ tega ne smeli želeli, ker bi nas v tem slučaju „pohrustali“ Lahi itd.! Ta je res dobra! Če je nevarnost, „pohrustanja“ tako velika, zakaj se pa potem ne odreče svoje državne neodvisnosti tudi cela kraljevina SHS s svojimi borimi 10 milijoni prebivalcev in se ne prdruži kakim stomilijonskim državi? „Narod“ jako rad piše o združenju Avstrije z Nemčijo in pre-rokuje, da bo do združitve tudi pri-

šlo. Kaj se bo zgodilo s Slovenci, če bi se združenim Nemcem zahotelo po Trstu. Ali se bo **10 milijonov ljudem** brez tehnike in brez fabrik mogoče upirati **stomilijonski** sili do skrajnosti industrializirane Nemčije? Pa lastni „Narodovi“ teoriji je tudi za celo Jugoslavijo skrajni čas, da svojo neodvisnost likvidira! Če zahtevamo Slovenci zase svojo državnost in si to zahtevo postavljamo kot svoj politični cilj za bodočnost, s tem še ni rečeno, da moramo imeti svojo popolnoma neodvisno državo, ampak je še vedno mogoča **federativna** zveza s Hrvati, Srbi itd., in če bi bila naša država urejena na federalističnem principu, bi bila na znotraj in na zunaj stokrat močnejša kot je danes. Strašenje ljudi z Lahi itd. ni nič drugega kakor strašilo slovenskih demokratov za politične tepce.

Cemu jeza? V parlamentu razpravljajo sedaj načrt novega šolskega zakona. Ta zakon določa, da se morajo otroci v šoli vzgajati v duhu „državnega in narodnega edinstva“ in v duhu „verske strpnosti“. Določba o vzgoji otrok v duhu „državnega in narodnega edinstva“ in v duhu „verske strpnosti“ je izvala v nekaterih slovenskih krogih huda odpor, ki je v stvari sami upravičen, praktično pa popolnoma odveč. Določba o vzgoji otrok v duhu „državnega in narodnega edinstva“ namreč ni nič drugega kakor ponerečena kopija določbe starega avstrijskega oziroma mažarskega šolskega zakona o vzgoji otrok v „patrijotičnem“ duhu. Tudi nam, ki smo hodili v šolo še pod Avstrijo, so morali učitelji in nadzorniki delati pridige o ljubezni do Avstrije in pokorščini do presvitlega cesarja. Tudi v šolskih berilih je sestavkov „patrijotične“ vsebine kar mrgolelo. Učitelji so se višjemu povelju morali pokoriti in so nam res pri vsaki priliki pridigovali o „patriotizmu“. Rezultat vseh patrijotičnih pridig in vseh patrijotičnih sestavkov v šolskih berilih pa je bil tak, da smo se že kot otroci pri takih pridigah brcali pod klopni! Kolikor bolj so nam vtepali v glavo patrijotizem v šolah in pozneje pri vojaki, toliko manj ga je bilo v naših srcih, ker otroci navadno niso tako neumni kot razni patrijotični ministri. Tako bo tudi sedaj. Kolikor bodo otrokom ubijali v glavo patrijotizem s silo, toliko manj ga bo. In kakor smo mi starejši ljudje kljub vsemu ponemčevanju vseeno postali zavedni in navdušeni Slovenci, tako bodo tudi naši otroci kljub vsem pridigam o „narodnem edinstvu“ ostali dobri Slovenci. To bi lahko vedel tudi gospod Pribečević, ki je moral videti na svoje oči, da so Srbi v Vojvodini ostali dobri in zavedni Srbi kljub vsem mažarskim poskusom, da bi Srbe z raznimi „patrijotičnimi“ pridigami v šoli spreobrnili v „en sam ogrski narod“. Zato se mi takih zakonov nič ne bojimo, ker smo prepričani, da bodo rodili ravno nasprotno od tega, kar bi gospodje s silo radi dosegli. Kakor bodo gospodje dali ljudem dobro in pošteno upravo, da se bodo ljudje čutili zadovoljne, bodo postali „patrijoti“ brez pritiska in brez „patrijotičnih“ pridig v šoli in zven šole. Dokler bodo pa ljudje kleli zaradi previsokih davkov in zaradi malomarne in zanikrne uprave, vsi šolski zakoni ne bodo spremenili ljudi v „patrijote“.

Tako je prav! V Zagrebu so zborovali pretekli teden zastopniki raznih planinskih društev iz cele države SHS. To zborovanje je bilo jako zanimivo. V Belgradu so se namreč spomnili, da bi bilo dobro, če bi mogli tudi planinska društva centralizirati in jih spraviti pod belgrajsko komando. V ta namen so ustanovili v Belgradu neko „turistično centralo“, seveda pod pokroviteljstvom vlade, in potem so poskusili pod kapo novega društva spraviti vsa planinska društva v čeli državi. Da je šlo pri tem poskusu v prvi vrsti za centralizacijo denarja raznih planinskih društev v Belgradu, menda ni treba še posebno poudarjati. Zastopniki hrvaških in slovenskih planinskih društev pa so pravočasno

lepe namene nameravane centralizacije spregledali in so rekli, da so sicer pripravljeni ustanoviti kakšno „Zvezo“, ki bi obsegala vsa planinska društva v naši državi, **toda v tej „Zvezi“ mora ostati vsako planinsko društvo popolnoma samostojno in neodvisno na svojem področju!** To se pravi z drugimi besedami, da razna planinska društva niso nasledla centralističnim spletkam in da se niso dala prav nič preslepiti od nekega „jugoslovenstva“, **ampak so se izrekla samo za federalistično zvezo, v kateri ostane vsako društvo še vedno sam svoj gospodar!** — Zanimivo je, da je zastopal na zborovanju planinskih društev v Zagrebu centralistične interese Slovenec! Kjerkoli na svetu se dogaja kakšna packarija, gotovo ne sme manjkati pri njej „slovenski (?) inteligent“!

Ponarejevalec dokumentov zaprt. Veliki nemški list „Berliner Tageblatt“ poroča, da se je policiji v Berlinu posrečilo spraviti zelo nevarnega tička v policijsko kletko. Berlinska policija je pamreč zaprla nekega Druželovskega, ki je živel samo od ponarejanja raznih dokumentov, zlasti političnih. Dokazali so mu, da je ponaredil znano „Zinovevo pismo“ na angleške delavce. To pismo je pri zadnjih volitvah angleški delavski stranki silno škodovalo, ker je stal v njem poziv ruske vlade (!) angleškim delavcem na revolucijo. Danes je jasno, da so tisto pismo današnji mogotci na Angleškem pri ponarejevalcu dokumentov Druželovskem sami naročili in ga seveda tudi plačali! S tem dejanjem se angleški kapitalisti in lordi niso pokazali posebno kot gentlemene! Druželovski je dalje „lifrati“ razne „dokumente“ Poljakom, s katerimi je poljska vlada hotela dokazati svetu, da neke železniške nesreče ni kriva zanikrna železniška uprava, ampak da so jo zakrivali „boljševiki“! To je storila poljska vlada zato, da ji ne bi bilo treba plačati odškodnine ponesrečencem! Največ takih „dokumentov“ pa je napravil Druželovski za bolgarsko vlado, kjer se danes obešajo na stotine ljudi na podlagi **ponarejenih listin!** Iz razkritih berlinske policije mora danes uvideti vsak človek, koliko so vredni taki „dokumenti“. Za Jugoslavijo preskrbuje take „dokumente“ neka sleparska banda na Dunaju in na podlagi takih „dokumentov“ je tudi Radič s svojimi tovariši še vedno zaprt.

Našemu vrlemu tovarišu Martinu Vindišu v Leskovcu v Halozah je pretekli teden umrla mati s katero so ga vezale priscrčne vezi dobrega sina napram skrbni materi. Naše iskreno sožalje!

Številke, ki so zgovorne. Naš finančni minister je predložil parlamentu proračun za l. 1925/1926. Glasom tega proračuna bo imela naša država v tem proračunskem letu izdatkov **11 milijard 910 milijonov dinarjev!** Ta denar bodo plačali ljudje v davkih. Za katere reči pa rabi naša država toliko dohodkov? Glasom proračuna bo izdala država v tem letu:

1. za narodno zdravje 317 milijonov dinarjev;
2. za socialno politiko 459 milijonov;
3. za agrarno reformo 75 milijonov dinarjev;
4. za šolstvo 749 milijonov dinarjev;
5. za finančno ministrstvo 1 milijardo, 767 milijonov dinarjev;
6. za vojsko in mornarico 2 milijardi 248 milijonov dinarjev;
7. za kmetijstvo 277 milijonov dinarjev.

To je samo nekaj števil iz proračuna, v katerega je vstavljena tudi svota **1 milijarde 76 milijonov dinarjev** za „Vrhovno državno upravo“.

Mi smo kmetiška država. Večino davkov plača kmet. Toda za kmetijske reči ima država borih 277 milijonov dinarjev. — Te številke ne potrebujejo nobene razlage!

Politika hlapcev. Naši bralci se gotovo še dobro spominjajo, kako

ostro smo mi vedno bičali tisti nesrečni nauk naše „inteligence“, da moramo biti Slovenci krotki in ponižni kot psi, da se moramo vsaki vladi le kolikor mogoče globoko priklanjati in ji služiti, kajti če tega ne storimo, ne bomo nikdar nič dobili. Kolikor odločnejše pa smo mi ta nesrečni politični nauk obsojali in pred njim svarili, toliko bolj so naši „državotvorci“ zijali in kričali, da je za Slovence edino dobra le politika drobtin in ostudnega hlapčevskega klečeplazenja in lizanja. Slovenska javnost nas ni poslušala in naših svaril ni upoštevala, ampak je kot nora drla za raznimi doktorji in se priklanjala in pripogibala svoje hrbtenice kakor cirkuški klovn. Zgodilo pa se je kakor navadno, da daje praksa prav nam! **Kolikor bolj se namreč Slovenci priklanjamo, toliko manj dobimo!** To je tudi popolnoma naravno! Poslušnega in ubogljive psička nihče ne tolaži in mu nihče ne prigovarja, ampak ga kvečjemu brnec, če je le preveč siten, vsiljiv in nadležen. Tako se je zgodilo tudi slovenskim ponižnim psičkom. Kolikor bolj so se lizali in se še ližejo svojim gospodarjem, bolj jih gospodarji brcajo! Slovenski politični psički milo cviliijo, da je davke previsoki, gospodarji pa jim nalagajo kot plačilo za njihovo cvilenje in lizanje še večje davke. Bolj za vlado in za „narodno edinstvo“ navdušene organizacije ni med nami kot je znano „Kolo se-stara“. In plačilo? **Plačilo za „neomajno zvestobo“ bo zakon, ki ženam jemlje pravico do dedščin!** Ljubljana je imela doslej svoje monopolno ravnanje in tje v Slovenijo v — Zagrebu, torej v glavnem mestu hrvaških „prevratnih elementov“, slovenski politični psički pa so dobili za svojo „državotvornost“ **pošteno zasluženo brco!** Tako gre na celi črti! Kolikor bolj se po svojih oslarijah že svetovnoznana „slovenska inteligenca“ priklanja in prilizuje in se po prahu valja, bolj jo brcajo odločujoči gosposdije in mi ne moremo reči **druzega** kakor to, da **imajo gospodje prav!** Z **zavednimi, odločnimi in z ponosnimi** ljudmi se občuje kot z **ljudmi**, s psi pa po pasje! Tako je vedno bilo in bo.

Kdor prejme v tej ali v prihodnji številki izpolnjeno položnico, naj dotični znesek gotovo takoj odpošlje, da se izogne ustavitvi lista. Ne zahtevamo, da plačate naročnino vnaprej — ampak plačati jo mora vsak vsaj za ta čas, ko je list redno prejemal. To je zadnji opomin. Kdor ne pošlje to naročnino, si naj druge stroške sam pripiše. Dovolj smo vedno prosili „pošljite naročnino“, a katerega se lepa beseda ali prošnja ne prime, mu ni pomoči.

„Kitajsko Kitajcem!“ Kitajski narod je največji narod na svetu, ker šteje nad 400 milijonov ljudi. Kitajce so Evropejci doslej imeli za neka manjvredna bitja, s katerimi se lahko postopa kot z živalmi, in so jih brez mere izkoriščali. Sedaj pa se je nenkrat pojavil po celi Kitajski klic „Kitajska Kitajcem“ in po celi deželi se bliskovito naglo širi revolucionarno gibanje proti evropskim izžemalcem in izkoriščevalcem. Proti evropskim oderuhom, ki so pod krinko „civilizacije in kulture“ odirali uboge Kitajce na meh, so se začeli najprej oglašati kitajski **inteligenti**, pred vsem dijaki visokih šol, ki so po vseh večjih mestih organizirali velike štrajke, pri katerih je prišlo ponekod tudi do krvoprelitja. Tako se dviga in razvija doslej zaničevani in teptani kitajski rod in prvi evropskim kulturonoscem: „Nič več nas ne boste drli in zatirali! Tudi mi smo narod, prost in svoboden narod, in če hočete imeti z nami kaj opraviti, boste z nami govorili kot **enak z enakim** ali pa vas bomo vse skupaj pometali iz dežele!“ Načelo o **samoodločbi narodov** je pognalo torej na Kitajskem jako globoke korenine. V posebni nevarnosti je na Kitajskem angleški kapital in zato se Angleži silno prizadevajo, da bi kitajsko narodno gibanje s silo zatrli. Na drugi strani pa stoji sovjetska Rusija, ki gibanje Kitajcev in

njihov boj za neodvisnost krepko podpira, ker se zaveda, kolike važnosti vtegne biti v bodočem boju z Anglijo za Ruse pomoč in prijateljstvo 400 milijonskega naroda, čegar zemljaj krije v sebi neizmerna naravna bogastva. Z načelom o samoodločbi narodov dela sovjetska diplomacija proti angleškim kapitalistom na vsi črti in kakor kažejo dogodki, dosedaj z jako dobrim uspehom. Sovjetska diplomacija je krepko pričela majati stebre, na katerih sloni angleško svetovno gospodarstvo in ti stebri že prav močno pokajo. — Sedaj pa primerjajmo držanje Kitajske inteligence v boju za narodno neodvisnost z držanjem naše slovenske inteligence. Kitajska inteligenca koraka v prvih vrstah boriteljev za narodno neodvisnost, ogromna večina slovenske inteligence pa pravi, da je boj za neodvisnost slovenskega naroda **poguba** in trdi celo, da **Slovenci sploh nismo narod!!** Zato ponovno kličemo slovenskim kmetom in delavcem: „Bojte se slovenske(?) inteligence!“ Če pride med nas človek, ki nam bo hotel dopovedovati, da niste narod, da ste „eno“ in kar je podobnih flavz, ga primite lepo za roko in ga peljite pod kap! Te vrste inteligenca mora iz naše srede **izginiti**. Boljše je, da živimo brez take „inteligence“, ki ne zna družega kakor tajiti svoj rod in pljuvati v lastno skledo!

Priznanje monarhije. Razni slovenski listi še vedno begajo ljudi z bedarijo, da **morajo** ljudje, ki tega ali onega monarha **priznavajo**, na vsak način biti **monarhisti**. Naj za enkrat pokažemo s par primeri, kako je ta stvar v praksi. Pred vojno je bila Francija **republika**, caristična Rusija pa je bila **absolutistična monarhija**. Politika je nanesla tako, da je prišlo med obema državama do **politične zveze**, brez ozira na vnanjo obliko obeh držav. Tudi takrat so se razni bedaki praskali za svojimi dolгими ušesi in so se vpraševali, kako je to mogoče, da se veže **republikanska** Francija s caristično rusko **monarhijo**. In vendar je bilo tako. Da pa dobi francosko-ruska zveza tudi svoje potrdila na zunaj, je ruski car obiskal glavno mesto francoske **republike** Pariz. Predsednik francoske **republike** je ruskega **carja** nadvse sijajno sprejel in celo poljubila sta se načelnika obeh držav! Tudi to raznim dolgoušcem ni šlo v glavo. Car in republikanski predsednik, ki se poljubujeta javno! Kdaj je še to na svetu bilo? In vendar to ni bilo nič čudnega. Francoski republikanci — so enostavno **priznali**, da je reprezentant ruske države **car** in so se mu priklonili ne kot carju, ampak kot **zastopniku ruske države in ruskega naroda!** Koga pa ima ruska država za svojega vidnega za-

stopnika na zunaj, to pa je stvar, o kateri naj razmišljajo Rusi, ne Francozi! — Drug primer: V Avstriji so bili pred vojno socialni demokratje že po svojem programu **republikanci**. Dokler ni bilo splošne volilne pravice, niso socialni demokratje pomenili mnogo. Po uvedbi splošne volilne pravice pa so postali druga najmočnejša stranka v parlamentu in so dobili tudi mesto predsednika v parlamentu. Bila pa je navada, da se je vsako novoizvoljeno predsedstvo parlamenta šlo poklonit cesarju. Takrat so ljudje prav radovedno čakali, ali se pojde za predsednika izvoljeni socialni demokrat in republikanec Pernerstorfer tudi poklonit cesarju ali ne? In zgodilo se je po mnenju raznih dolgoušcev zopet veliko čudo: Pernerstorfer je šel v avdienco! Tudi takrat za zarigali vsi osli po celi Avstriji: „Pernerstorfer je svoj program **izdal!** Poglejte ga, lumpa, k cesarju se je šel priklanjat, nam pa pripoveduje, da je socialist in republikanec!“ A kaj je bilo na stvari v resnici? Pernerstorfer je s svojim korakom le **priznal**, da je **avstrijski cesar tukaj**, in dokler je tukaj **kot cesar**, zahteva že oliko, da se mu izkaže čast, ki mu gre, prav tako, kakor je tudi francoski prezident izkazal ruskemu carju časti, ki so mu šle. Svojega socialističnega in republikanskega programa ni Pernerstorfer s tem, da je šel k cesarju, prav nič zatajil, ker je vedel, da **on sam** cesarja ne more odstaviti in ne more monarhije izpremeniti v republiko, **dokler nima večine ljudstva za seboj**. Ko so pa v Avstriji dobili l. 1918. socialisti **večino**, so **izvršili tudi svoj republikanski program** in Avstrija je danes **republikanska**. — Tretji primer: Predsednika češkoslovaške republike je pred par leti obiskal naš kralj Aleksander. Predsednik Masaryk je kralja Aleksandra sprejel z vsemi častmi. Ali je s tem sprejemom odlični republikanec kakor je predsednik Masaryk, že **zatajil** svoje **republikanstvo in postal monarhist**, ker je pozdravil kralja Aleksandra kot vidnega zastopnika države SHS? Takih primerov bi lahko našteali še celo vrsto. Bojimo se pa, da razni zlasti „inteligentni“ butci v Sloveniji tudi teh primerov ne bodo razumeli. Mi s svoje strani smo zadovoljni, če take stvari razumejo kmetje in delavci.

Usak otrok pozna Zlatorog milo!

Usak otrok pozna Zlatorog milo!

**Slovenska žena pred državljan-
skim zakonom.** (Dopis). V srb-
skem državnem zakonu iz l. 1844
se glasi § 398: „Kolikor moške dece,
na toliko delov se razdeli premože-
nje (umrlih) staršev, in vsako moško
dete dobi enak del. A ženski deci
pripada v tem primeru preužitek,
preskrba in primerno bivališče po
obstojećem običaju.“ — Udovala po-
deduje po možu premoženje le te-
daj, če ni po moževem očetu niti po
moževi materi do šestega kolena ni-
kakih potomcev, t. j. nikoli!

Razume se, da zahteva današnji
čas najtemeljitejšo izpremembo. Tu-
di slovenska žena je tekom zadnjih
10 let odlično dokazala svoje spo-
sobnosti in svojo samostojnost. V
polni meri je zaslužila, da se jej po
točno izpolnjevanju dolžnostih dovo-
lijo tudi kake pravice.

Vse žene Jugoslavije brez raz-
like stanu in političnega prepričanja
in vere, se morajo zavedati, da je
skrajni čas, ko je treba staviti svoje
zahteve na Narodno skupščino! Da-
našnja generacija žen mora storiti
odločilne korake za boljšo in sreč-
nejšo bodočnost naše ženske mladine.
Nujna potreba je, da se pred za-
konom izednačijo ženske dedne
pravice z moškimi dednimi pravica-
mi. Kakoršne pravne naredbe se
uzakonijo v bližnji bodočnosti, take
ostanejo za dolgo dobo!

Slovenke in Hrvatice pa še pose-
bej ne smemo pozabiti, da nam po
izenačenju zakonodaje za vso drža-
vo preti huda opasnost. Lahko izgu-
bimo del pravic, ki smo jih po av-
strijskem zakoniku že imele.

„Narodni ženski Savez“ (jugo-
slovenščina! op. ur.) SHS, ki zdru-
žuje v sebi okoli 250 ženskih or-
ganizacij, hoče zato opozoriti Na-
rodno skupščino, da se dedno pravo
moških in ženskih potomcev v zak-
nu Jugoslavije docela izenači.

Uprava N. Ž. S. poziva vse žen-
ske organizacije, žen. šole, zavode in
sploh vse žene in matere, da se ne-

mudoma lotijo zbiranja podpisov za
to pravično stvar. Lastnoročni, čed-
ni in čitljivi podpisi na navadnih čis-
tih polah naj se vpošljejo najkasneje
do 25. t. m. na naslov: Uprava Nar.
žen. Saveza, sloven. del., Ljubljana,
Rimska c. 20. Osrednja uprava
N. Ž. S. priloži vse te podpise svoji
vlogi na Nar. skupščino.

**Kmetje, pošiljajte svoje sinove
pravočasno v kmetijske šole!** Naj-
primernejša starost za vstop v kme-
tijsko šolo je 16 do 18 let, da dokon-
čajo dvoletno kmetijsko-šolsko iz-
obrazbo preden nastopijo vojaško
službo. Ako vstopijo šele z 19 ali 20
leti, morajo šolanje prekiniti, ko jih
kliče dolžnost v vojno službo, po-
zneje pa ga — če sploh — le težko
nadaljujejo in končajo. Nastop vo-
jaške službe se namreč ne prelaga
več na poznejši čas, do končanja
šolanja, kakor je to bilo po starem
zakonu o ustroju vojske. Prav
dobri in vzgledni učenci so pa tudi
nekateri starejši kmetijski sinovi, ki
vstopajo v kmetijsko šolo šele po
odsluženem vojaškem roku, ako
resnično ljubijo in spoštujejo prelepi
kmetijski stan, za katerega se pri-
pravljajo v strokovni šoli. Izjemoma
še namreč tudi take sprejema. —
Andrej Žmavc.

Nove poštnje pristojbine. Poleg
drugih zvišanj poštne pristojbine, se
je zvišala tudi dostavnina za poštnje
pakete in sicer od 3 na 5 Din in
ekspresnina od 5 na 6 Din. (Težna in
vrednostna pristojbina za pakete je
ostala neizpremenjena, pač pa so se
zvišale pristojbine za pošiljke, ki se
pošiljajo proti povzetju, in sicer za
povzetje od 1 do 25 Din se plača 1.50
Din, od 25 do 50 Din 2 Din, od 50 do
100 Din 3 Din, od 100 do 300 Din
4 Din, od 300 do 500 Din 5 Din, od
500 do 1000 Din 6 Din, od 1000 do
2000 Din 8 Din, od 2000 do 3000 Din
9 Din, od 3000 do 4000 Din 11 Din,
od 4000 do 5000 Din 14 Din povzete
pristojbine (povzetnine ali od kup-
nine).

nalogi, t. j. poučiti kmetijskega de-
lavca o načinu obdelovanja zemlje,
o pomenu gnojenja in umni uporabi
umetnih gnojil, o mogočnosti zvi-
šanja poljskih in drugih pridelkov
itd. Da vodi uslužbenec posle, ki jih
docela ne razume, je znak neureje-
nosti kmetijskih razmer v državi.

Poglejmo, kako je v tem oziru v
drugih, naprednejših državah, n. pr.
v Čehoslovaški republiki, kjer je
število kmetovalcev s srednje- in
visokošolsko izobrazbo tako veliko,
da ti izobraženci vozijo gnoj na njive
in negujejo domačo živino. Tam pač
gotovo ni mesta za penzionirane dr-
žavne uslužbenke iz vojaštva, poli-
cije, sodne službe ali drugod, ki bi,
nesposobni za izvrševanje svojega
prvotnega poklica, lenobo pasli v
kmetijskih obratih. Ob priliki po-
učnega izleta na Čehoslovaško so
naši kmetovalci videli marsikaj za-
nimivega, kar bi tudi v naših krajih
dobro došlo. Proč torej s paraziti
kmetijskih gospodarstev iz kmetij-
ske službe, iztrebimo zajedalce kme-
tijskega stanu, ako hočemo dati na-
šemu kmetijstvu pravo podlago in
dvigniti produkcijo do najvišje stop-
nje v svrhu izboljšanja naše plačil-
ne bilance.

Kmetijsko gospodarstvo kot naj-
važnejši študij mora biti na višini
vsakokratne znanosti. To dosežemo
s skupnim požrtvovalnim delom vseh
kmetijskih strokovnjakov v državi
in sicer najlažje na ta način, če ure-
dimo službene razmere uslužbencev
v kmetijski stroki s primernim za-
konom ter odstranimo nevedčake.
Le izkušeni kmetijski strokovnjaki
morejo pravilno reševati kmetijska
in socialna vprašanja ter s tem pri-
spevati k splošnemu napredku v dr-
žavi.

Kmetijska veda seveda ne sme
izgubiti vezi s prakso, radi katere je
nastala. Iz prakse preko znanosti za
prakso — je geslo modernega kme-
tijstva. — **Vekoslav Štampar**, eko-
nom.

Višina invalidskih pokojnin in podpor.

**Predlog fin. ministra o finančnem raz-
poredu invalidskega zakona.**

Finančni minister dr. Stojadinovič
je predložil članom invalidskega
odborna v proučitev naslednji finančni
razpored invalidskega zakona:

I. Osebnih invalidi: 1. Lahki inva-
lidi 20 do 40 odst. nesposobnosti po
480 Din (48.000 invalidov) (skupaj
25.040.000 Din. 2. Težki invalidi 50
do 70 odst. nesposobnosti po 1440 di-
narjev (17.000 invalidov) 24.480.000
dinarjev. 3. Polni invalidi 80 do 100
odst. po 2400 Din (7000 invalidov)
16.800.000 Din. 4. Pretežki invalidi
nad 100 odst. nesposobnosti po 3600
in 4300 Din letno (650 invalidov)
5.460.000 Din. Doklade: za kaplarje
5 odst., skupno 500.000 Din, za pod-
narednike 15 odst. (260 invalidov) po
260 Din, skupno 501.000 Din, za na-
rednike 25 odst. (1360 invalidov) po
360 Din 489.600 Din, za nižje oficirje

(808 invalidov) 3400 Din 2.747.200
dinarjev, za višje oficirje (252 inva-
lidov) po 4600 Din 1.159.200 Din, za
obveznike uradniškega čina (1000 in-
validov) po 3000 Din 3.000.000 Din.
Povečanje pokojnin oficirjem 1 milj.
639.000 Din, za osebne invalide vse-
ga skupaj torej 79.875.000 Din.

II. Družine: vdove padlih voja-
kov (1100, povprečno z dvema otro-
koma) po 1800 Din 198.000.000 Din,
vdove padlih oficirjev in obveznikov
uradniškega čina (2000) po 5500 Din
11.000.000 Din, sirote (brez očeta in
matere, 24.000 otrok povprečno v
12.000 družinah) po 1360 Din 18 milj.
720 tisoč Din. Bratje, sestre ter ro-
ditelji (18.000, do 9000 družin) po
800 Din po čl. 30. 7.200.000 Din, otro-
ci osebnih invalidov in žene (180.000
oseb) 43.200.000 Din. Skupaj 278 mi-
ljonov 120 tisoč Din.

III. Razne vrste podpore: 1. Pro-
teze 6 milijonov Din. 2. Zdravljenje
4 milijone Din. 3. Strokovni pouk 26
milijonov Din. 4. Podpore 7 milijonov
Din. 5. Voznina 3 milijone Din. 6. Po-
grebni stroški 1 milijon Din. Skupaj
47 milijonov Din.

Vsi izdatki skupno so proračuna-
ni na 404.096.000 Din. Razen tega se
določa za prva tri leta dotacija na-
rodnemu invalidskemu fondu radi
odstopa invalidnine po 20 milijonov
dinarjev letno. V proračunu ni dolo-
čena razlika za napredovanje v višje
čine in za pokojnine vdovam padlih
oficirjev in uradnikov. Všteti tudi ni-
so zaposleni reducirani in ostali od-
kupni invalidi (okoli 15 tisoč inva-
lidov).

»Naš Dom«.

Zbor zaupnikov iz Štajerske dne
15. marca t. l. v Mariboru in iz
Kranjske dne 19. aprila t. l. v Ljub-
ljani je sklenil, da se ustanovi ti-
skovna zadruga »Naš Dom«, katere
namen bodi izdajati strankin list in
razne druge publikacije. Zaupniški
zbor je nadalje sklenil, da mora
vsak strankin pristaš, ako le količ-
kaj more, to reč podpreti, postati
torej zadružnik in pridobivati člane
za to našo velevažno zadrugo.

En delež znaša Din 100, pristopi-
nina pa Din 10. Bolj revni pristaši
SRS morejo delež vplačati tudi v
10 mesečnih zaporednih obrokih.

Ustanovni občni zbor te naše za-
druge se bo vršil v avgustu.

Pozivamo vse naše somišljenike,
da pristopijo kot zadružniki. Bolj
premožni naj podpišejo več dele-
žev, ker gre za važno in dobro stvar.
Upamo, da se bodo somišljeniki od-
zvali v velikem številu. Pokažite z
dejanjem, da hočete podpreti našo
misel! Svoj pristop prijavite pis-
meno upravi našega lista.

**Pripravljeni odbor zadruge »Naš
Dom«, tiskovne zadruge z omejeno
zavezo v Ljubljani.**

IZDAJA LJUBLJANSKA ORGANIZACIJA
SLOVENSKIH REPUBLIKANECV.

Odgovorni urednik Oskar Schiller.
Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

Gospodarstvo.

**NESTROKOVNJAKI — ŠKODLJIV-
CI KMETIJSKEGA GOSPODAR-
STVA.**

Po prirodno-znanstvenem načelu
se vse na zemlji neprestano raz-
vija in izpopolnjuje, da se more
vzdržati pri življenju, kateri pojav
imenujemo tudi zakon evolucije. To-
da na žalost moremo pri nas baš v
kmetijskem kot najvažnejšem stanu
v državi konstatirati, da se sploš-
nemu napredku delajo nalašč ovire
in da se produktivnemu kmetickemu
človeku mečejo polena pod noge.
Vsled obstoječega družabnega reda
vidimo v kmetijskih obratih na
vplivnih mestih ljudi, ki kmetijstvu
nikakor niso v korist, marveč po-
gostokrat v občutno škodo. So po-
največ iz vojaškega, policijskega,
sodnega ali kakšnega drugega pokli-
ca privandrani elementi, ki jim je
napredno kmetijstvo neznana stvar

in kateri vsled svojega nadživalske-
ga egoizma hočejo živeti na račun
tujega dela udobno, brezskrbno živ-
ljenje. Imenujemo jih nestrokov-
njake v kmetijstvu ali kmetijske za-
jedalce.

Zemlja v naši državi je bogata
vsled ugodnega podnebja in plodo-
vitosti tal, toda siromašna na gospo-
darski opremi in kmetijsko-strokov-
nem osebju. Imamo celo kraje, kjer
se orje še z lesenim plugom, kakor
pred 1000 leti, in obsežna velepo-
sestva, ki jih nadzorujejo nevedčaki,
bodisi kakšen bivši pisarniški sluga,
penzioniran stražnik ali orožnik, ali
kak doslužen oficir, n. pr. na vele-
posestvu Križanskega reda pir Ve-
liki Nedelji, na veleposestvu graj-
ščine Vinarija pri Slov. Bistrici, na
veleposestvu grofa Attemsa v Slov.
Bistrici itd. Pomislimo, ali more
takšen neuk človek ustrezati svoji

Novo! **Največje zanimanje** Novo!

vlada za zgradbo **stanovanjskih hiš v sistemu**

„SEIDEL“

ker je zidanje v tem sistemu tehnično in ekonomsko dovršeno,
najhitrejše in najcenejše. Splošno pozornost vzbujajo

nosilci sistema „SEIDEL“

ki nadomeščajo lesene stropnike, železobetonske preklade itd.
Natančnejše podatke dobite pri stavbnem podjetju

in Ing. Viktor Acceto in drug.
Jakob Acceto, Ljubljana, Tabor štev. 2.

Stopnjice - Seidel - ograje

Pozor, krojač, šivilja, nešivilja

Kaj ti koristi kraj brez pouka? Z natančnim poukom, preizkušene po vsakem modelu ga dobiš na željo ekspresno po pošti v KROJNI ŠOLI, koncesionirani od ministrstva za trgovino in obrt.

Ljubljana, Židovska ulica štev. 5.
Vsak mesec tečejo za krojače šivilje in nešivilje.

Modni salon
Minka Horvat
Ljubljana, Stari trg 21.
ima vedno v zalogi najnovejše dam-
ske in dekliske SLAMNIKE in
KLOBUKE. Za ni klobuki vedno
v zalogi. Popravila se sprejemajo.

Naroči si kot Slovenec revijo
„Novi Zapiski“
letnik 1922
kompletni letnik, 10 zvezkov
se še dobi v upravi našega
časopisa in stane samo 10 Din.

Ure Zlatnina

F. P. ZAJEC
optik
LJUBLJANA,
Stari trg 9.

Ščipalci Očala

Rupim: Dunajski in Ljub-
ljanski Zvon, Kres,
Slov. Bželo, Slov. Glasnik in
vse druge knjige

◆ HINKO SEVAR ◆
antikvariat knjigarna ◆
Ljubljana, Stari trg 34

Brošura
**„Jugoslovenci, Slovani in
Jugoslovani“**
ki je najboljši politično-kul-
turni spis, kar jih je bilo na-
pisanih po vojni, se dobi v
upravi našega lista in stane
s poštino **1e 4 Din.**

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

Ustanovljeno 1898 registrovana zadruga z omejeno zavezo
Aleksandrova cesta 5

Telefon št. 367

Obreštuje
hranilne vloge po
najugodnejši ob-
reštni meri brez
vsakga odbitka.

Razširjajte in čitajte
„Slov. Republikanec!“